

LUNDS
UNIVERSITET

Lunds Universitet

Susanna Olson

Institutionen för Öst- och Sydöstasienstudier

KINK01

Handledare: Michael Schoenhals

2010-08-31

Censur av massmedia i Kina

Sammanfattning

Denna uppsats presenterar den grundläggande uppbyggnaden av systemet för Kinas nyhetscensur och de gällande lagarna inom kinesisk media. Vidare presenteras vilka metoder som används för censur, censurerade ämnen och censurens syfte. En jämförelse av nyhetscensur runt 1989 och dagens situation syftar till att ge en fundamental bild över hur journalistyrket utövas i Kina. Avslutningsvis diskuteras huruvida kinesisk media är på väg mot ett öppnare klimat.

This paper presents the basic structure of the system for censorship in Chinese media and the existing media laws in China. Further this paper also presents the methods used for censorship, censored subjects and the purpose of using censorship. A comparison of news censorship around 1989 and the current situation is made to provide a fundamental picture of how journalism is practiced in China. Finally this paper discusses whether the Chinese media is moving towards a more open climate or not.

本文介绍了中国新闻媒体的基本结构和已有的媒介法。此外本文列出了制度所使用的方法，受格的主，的目的和潜在的。通过1989年和当前新闻媒体的情况的相比，本文想提供中国记者基本的工作描述。最后本文是否中国新闻媒体正在走向一个更开放的气氛。

Innehåll

1. Inledning	s. 4
1.1. Förkortningar	s. 5
1.2. Bakgrund	s. 6
1.3. Syfte och frågeställning	s. 6
1.4. Metod	s. 7
1.5. Disposition	s. 8
2. Undersökning	s. 9
2.1. Uppbyggnaden av Folkrepubliken Kinas nyhetscensur	s. 9
2.1.1. Utbildning av journalister	s. 13
2.1.2. Propagandacirkulär	s. 14
2.1.3. Konstitutionen och medialagar	s. 16
2.1.4. Censurens syfte och censurerat innehåll	s. 19
2.1.5. Vilka straff kan man få om man publicerar information som räknas som känslig?	s. 22
2.2. Jämförelse av kinesisk media i ett tidsperspektiv	s. 23
2.2.1. Kinesisk media runt 1989	s. 24
2.2.2. Kinesisk media runt 2008	s. 26
2.3. Frågan om pressfrihet i Kina	s. 28
3. Slutsats	s. 29

4. Källförteckning

1. Inledning

s. 30

Sverige var det första landet i världen att avskaffa presscensur och införa en lag om pressfrihet 1766.¹ Enligt Reporters Without Borders index för pressfrihet 2009 ligger Sverige på delad första plats och Kina på etthundrasextioåttonde plats, med sju andra länder under sig på listan.² Många länder använder sig av censur i media, men med olika syften. Kina är ett av de länder där regeringen använder sig av ett system där censur ses som en välmenande samhällstjänst i folkets eget intresse.³ *Censur* betyder att ”granska” eller ”värdera” och innebär att kontrollera innehållet i olika kommunikationskanaler, som t.ex. tidningar, radio- och TV-program.⁴ Genom censuren undanhåller den kinesiska regeringen bl.a. information om politiska händelser, som skulle kunna leda till folkuppror om informationen spreds bland kinesiska medborgare.⁵ Att hindra medborgarna från tillgång till information är därigenom ett sätt för regeringen att säkra sin makt. Sverige har endast en myndighet som har rätt att utföra kontrollering av material, nämligen statens biografbyrå, som sätter åldersgränser på filmer, med avsikt att inte ge minderåriga psykisk skada.⁶ Censur finns även i Sverige för spridande av pornografi och meddelanden till barn som kan ha en skev effekt på deras moral.⁷ Enligt He Qinglian har KKP som mål att enbart publicera positiva nyheter och få eller inga negativa nyheter. På detta sätt menar He Qinglian att regeringen har för avsikt att kontrollera folkets handlingar och tankar.⁸

Då jag själv studerar journalistik vid ett kinesiskt universitet är frågan om censur ett ytterst aktuellt ämne för mig. Jag vill dock redan i inledningen klargöra att jag har som ideal att diskutera kinesisk medicensur från en objektiv synvinkel. Jag avser även att i denna uppsats ge en grundläggande bild av utvecklingen av kinesisk media under de

¹ Newth, Mette (2001), *The Long History of Censorship*, Beacon for Freedom of Expression, åtkomst 2009/11/24, <http://www.beaconforfreedom.org/about_project/history.html>

² Reporters without Borders, *World Press Freedom Index 2009*, åtkomst 2009/11/24, <<http://www.rsf.org/en-classement1003-2009.html>>

³ Newth, 2001.

⁴ Nationalencyklopedin, *Censur*, åtkomst 2009/12/14, <<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/censur/142567>>

⁵ Wikipedia, *Censorship in the People's Republic of China*, åtkomst 2010/08/17, <http://en.wikipedia.org/wiki/Censorship_in_the_People%27s_Republic_of_China>

⁶ Wikipedia, *Statens Biografbyrå*, åtkomst 2009/12/15, <<http://sv.wikipedia.org/wiki/Biografbyrån>>

⁷ Wikipedia, *Censur*, åtkomst 2009/12/15, <<http://sv.wikipedia.org/wiki/Censur>>

⁸ He, Qinglian, 2008, *The Fog of Censorship*, s.26

senaste två decennierna.

1.1. Förkortningar

AFPP – Allmänna Förvaltningen av Press och Publikationer

CCTV – Kinas Centrala Television

CFR – Rådet för Internationella Relationer

CPD – Centrala Propagandadepartementet

KKP – Kinesiska Kommunistpartiet

MOS – Ministeriet för Offentlig Säkerhet

MII – Ministeriet för Informationsindustri

OS – Olympiska Spelen

PC – Propagandacirkulär

SID – Statsrådets Informationsdepartement

SFRFT – Statliga Förvaltningen av Radio, Film och Television

WHO – Världshälsoorganisationen

1.2. Bakgrund

Under ett journalistseminarium i november 1989 hävdade den dåvarande generalsekreteraren för det kinesiska kommunistpartiet, Jiang Zemin, att ”Kinas tidningar, radio, TV osv. är alla ett språkrör för partiet, regeringen och medborgarna. Detta beskriver inte enbart journalistyrkets karaktär, utan även journalistyrkets ytterst viktiga plats och roll i partiets och landets arbete”.⁹ Under ett möte med det Centrala Propagandadepartementet 2002 uttalade sig president Hu Jintao i mycket snarlika ord: ”Nyhetsmedia är ett språkrör för partiet och folket och måste hålla fast vid journalistyrkets partiprinciper, värna om en förenad stabil uppmuntran, prioritera policyn för positiv publicering, ta ett stadigt tag i rätt riktning för den allmänna politiken, anstränga sig att skapa en uppåtsträvande anda, att enade stadigt gå framåt och utvidga en bra atmosfär för innovation.”¹⁰ Enligt He Qinglian bygger censuren både på gamla kinesiska traditioner och värderingar såväl som på Stalinistiska Sovjetunionens metoder för kontroll av tankar och tal.¹¹ Att använda media som ett medel för partiet att framföra politik och propaganda är ett fenomen som existerat under flera decennier i Kina, men efter den ekonomiska reformen som introducerades av Deng Xiaoping 1978, har spelplanen för journalister blivit större, fastän partiet fortfarande har makt över media.¹² Utvecklingen av denna företeelse ligger till grund för denna uppsats.

1.3. Syfte och frågeställning

Jag avser att studera hur den kinesiska regeringens mediecensur är uppbyggd och vilka metoder och instrument man använder sig av för att kontrollera media inom landet. I

⁹ The CCCP Guangdong Province website, åtkomst 2009/12/16, <<http://www.gddx.gov.cn/bxwz/rsc/wxzl/gyddxw.html>>

¹⁰ News of the Communist Party of China, “胡锦涛同志关于新闻、宣传工作的论述和新思维”, 2006/7/27, åtkomst 2009/11/24, <<http://cpc.people.com.cn/GB/67481/78096/78101/5372325.html>>

¹¹ He, Qinglian, 2008, s. 25.

¹² Pan, Zhongdan, Chan, Joseph Man, 2003/5/27, *Assessing Media Exemplars and Shifting Journalistic Paradigms: A Survey Study of China's Journalists*, Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, Marriott Hotel, San Diego, CA Online, åtkomst 2009/11/26, <http://www.allacademic.com/meta/p112198_index.html>

denna uppsats vill jag även försöka ge en bild av hur det är att vara journalist i Kina, genom att lägga fram exempel på hur journalister arbetar inom ramarna för de existerande lagar som styr mediecensuren i Kina och vilka följder det kan få för dem om de inte följer dem. Slutligen vill jag även undersöka utvecklingen inom kinesisk media och försöka urskilja i vilken riktning den är på väg. Frågeställningen följer därmed; Hur fungerar censur av massmedia i Kina och är den nationella nyhetsrapporteringen på väg mot ett öppnare klimat?

1.4. Metod

Jag ämnar genomföra en mindre artikelstudie av kinesiska tidningar i både pappers- och digital form. Jag kommer att placera denna studie i ett större sammanhang genom att förlita mig på andrahandskällor, i första hand rapporter om censur av massmedia i Kina huvudsakligen författade av utlänningar eller kineser boende utomlands. Jag har till större delen använt mig av texter och böcker av He Qinglian och Zhao Yuezhi när det gäller frågor angående journalistyrket i Kina, då de båda har varit verksamma journalister i Kina. När det kommer till uppbyggnaden av propaganda departementet har jag använt mig av texter av David Shambaugh och Thomas Scharping, som båda har forskat inom ämnet.

1.5. Disposition

2.1. Uppbyggnaden av Folkrepubliken Kinas nyhetscensur

Under detta stycke kommer jag att beskriva hur den kinesiska regeringens mediecen- sur är uppbyggd. De olika delarna av de politiska instanserna och deras grundläggande upp- gifter i det politiska systemet presenteras. Vidare presenteras även de gällande lagarna som berör media, såväl som listor på vilka ämnen som betraktas som känsliga i kinesisk media. Slutligen diskuterar jag här vilka slags straff man kan få om man som journalist eller föreläggare publicerar information eller åsikter som av regeringen betraktas som olämpliga.

2.2. Jämförelse av kinesisk media i ett tidsperspektiv

Här kommer jag först att presentera synen på media åren runt 1989, med exempel både ur regeringens och från journalisters perspektiv, följt av ett stycke om nutida nyhets- rapportering och hur journalister och regering tänker runt censur i dagsläget. Jag avser på detta vis att ge en grundläggande bild över hur media har förändrats under de senaste tjugo åren.

2.3. Frågan om pressfrihet i Kina

I detta stycke kommer jag att ge en bild av ett antal forskare, journalisters såväl som min egen syn på frågan om pressfrihet i Kina. Genom att diskutera andras och min egen syn på censur och Kinas utveckling mot ett land med ökade mänskliga rättigheter vill jag ge läsaren en mångsidig bild av synen på pressfrihet.

2. Undersökning

2.1. Uppbyggnaden av Folkrepubliken Kinas nyhetscensur

Först och främst vill jag göra klart att användandet av ordet *censur* i denna uppsats syftar på de statliga instansernas insatser för att förhindra spridning av information som de anser olämplig för befolkningen, d.v.s. kontroll av innehåll i tidningar, radio och TV. Ordet *propaganda* har en bred betydelse och har i västvärlden ofta en negativ klang, då innebörden nuförtiden ofta förknippas med överdrifter, halvsanningar och andra metoder som kan användas för att påverka folk i en riktning som främjar den part som utför propagandan. Betydelsen av *propaganda* är att ”fortplanta”, ”utvidga” eller ”utsträcka” och är en ”mer eller mindre systematiskt bedriven verksamhet som syftar till att med hjälp av språk, bilder eller andra symboler påverka människors åsikter, värderingar eller handlingar i en bestämd riktning”. I vissa ideologier, bl.a. kommunism, har *propaganda* en positiv innebörd, som bygger på Lenins idé att genom historiska och politiska argument utbilda de upplysta grupperna i samhället.¹³ Detta är även fallet i Kina, där propaganda, både för partiet och för de flesta invånarna, inte har en negativ innebörd, då den kinesiska termen ”xuanchuan” (propaganda) sedan bildandet av kommunistpartiet har förknippats med bildning av massorna.¹⁴ Det är i den sist nämnda synen på propaganda som ordet kommer att användas i denna uppsats.

Kinas propaganda system är mycket komplext och består av flertalet olika departement och statligt ägda organisationer som bevakar olika uppgifter och som tillsammans formar en stabil instans som övervakar media. Enligt He Qinglian kontrolleras landets media genom följande tre medel: 1) CPD och dess underordnade instansers kontroll av media 2) lagar och administrativa regler, 3) ideologisk kontroll.¹⁵ Kina har för närvarande ca 2000 tidningar, 9000 tidskrifter, 3240 TV-kanaler¹⁶, 700 miljoner mobiltelefonanvändare, 338

¹³ Nationalencyklopedin, Propaganda, åtkomst 2010/4/28, <<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/propaganda>>

¹⁴ David Shambaugh, “China’s Propaganda System: Institutions, Processes and Efficacy”, The China Journal, No 57, Januari 2007, s. 29.

¹⁵ He Qinglian, 2008, s.21.

¹⁶ Nation Master, *Chinese Media Statistics*, åtkomst 2010/4/7, <<http://www.nationmaster.com/red/country/ch-china/med-media&all=1>>

miljoner Internetanvändare och 180 miljoner bloggare.¹⁷ Det Centrala Propagandadepartementet (CPD) använder sig inte enbart av censur för de mest självklara delarna av media, utan även skolor, teatergrupper, klubbar, bibliotek, museum och andra kulturella forum i samhället.¹⁸ Hur de olika medierna övervakas av olika instanser av partiet och regeringen kommer att förklaras nedan.*

Som Scharping beskriver det är det högsta av de organ som koordinerar propaganda-kroppen och ansvarar för att övervaka media den Centrala Ledningsgruppen för Propaganda och Ideologiskt arbete, som utgörs av ett antal av de högsta ledarna inom KKP och andra ledare av organisationer inom området för propaganda. När dess medlemmar möts diskuterar och lägger de fram generella riktlinjer för propaganda, som sedan distribueras till berörda departement och organisationer. Ledare för den Centrala Ledningsgruppen för Propaganda och Ideologiskt arbete är för närvarande Li Changchun (李长春), som även är medlem av Politbyråns ständiga utskott.¹⁹

Under det högsta organet arbetar CPD av Kommunistpartiets Centralkommitté. CPD är ett större organ med ett dussintals underordnade organ på central nivå och ett stort antal arbetande organ utspridda på provinser och städer runtom i landet. På regional och stadsnivå är propaganda organen uppbyggda som kopior av de centrala organen. CPD har som huvudsaklig uppgift att övervaka strukturen av organet och ger riktlinjer till landets mediaorganisationer. CPD styr direkt över fem olika statliga organ: den Statliga Förvaltningen av Radio, Film och Television (SFRFT), Nyhetsbyrån Xinhua, Kulturministeriet, Allmänna Förvaltningen av Press och Publikationer (AFPP) och Statsrådets Informationsdepartement. Förutom dessa organ övervakar de även övriga redaktioner inom olika instanser inom media. Detta innebär att CPD har en överblick över alla de lägre instanserna inom media och kan därigenom vid behov kontakta berörda

¹⁷ China Today, *China Media and Publication*, åtkomst 2009/11/30, <<http://www.chinatoday.com/med/a.htm>>

* För en mer detaljerad beskrivning av de olika politiska instanserna inom propaganda systemet och dess funktioner hänvisar jag till David Shambaugh's rapport.

¹⁸ David Shambaugh, "China's Propaganda System: Institutions, Processes and Efficacy", *The China Journal*, No 57, Januari 2007, s. 27-28.

¹⁹ Scharping, Thomas (2007), *Administration, Control and Censorship in the Chinese Media*, Institute for Broadcasting Economics University of Cologne, åtkomst 2009/9/16, <<http://www.rundfunk-institut.uni-koeln.de/institut/publikationen/arbeitspapiere/ap233.php>>, s.7.

organ om ändringar som eventuellt kan behöva göras. CPD ansvarar för att övervaka media som tidningar, television, radio och Internet, såväl som andra kulturella verksamheter inom samhället, som t.ex. böcker, magasin, konst och film. Som Scharping kallar dem, agerar CPD som en grå zon i bakgrunden av hela systemet.²⁰

Xinhua nyhetsbyrå är enligt Scharping ett av de mest väletablerade statliga organen inom media och har en historia som startade 1931. Xinhua har kontor i alla provinser runtom i landet såväl som i mer än hundra länder runtom i världen. Organisationen ansvarar även för att sätta standard för publicering av nyheter och att sprida politiska rapporter över den aktuella situationen inom landet. Dessa rapporter är endast tillgängliga för den politiska eliten. Xinhua driver också ett stort antal dotterbolag inom bl.a. bokpublicering och reklam. Xinhua driver även över fyrtio tidningar och tidskrifter.²¹

Allmänna Förvaltningen av Press och Publikationer, AFPP, ansvarar för planering och ledning av upphovsrätt och övervakar även landets publiceringsväsende. AFPP bevakar också utgivare av tidningar, tidskrifter och audiovisuella material, sedan 1987. På central nivå har de en grupp av ca 145 personer som är fast anställd personal, och med ett ännu större antal anställda på lägre nivåer. Personalens uppgift är att inspektera och åtala olagliga utgivare och förlag som sysslar med import och export av publikationer. AFPP utför även regelbundna kontroller av nyhetspublikationer och Internetsidor. AFPP har också viss politisk och marknadsmakt genom att lägga fram utdrag för regler för publikationer. AFPP planerar även antalet bokhandlar, utgivare och tryckerier på regional nivå.²² AFPP har i sin makt att censurera eller förbjuda såväl tryckta, elektroniska eller på Internet publicerade material. Alla utgivare, på Internet eller i tryckformat, måste gå igenom AFPP för att få licens. Detta medför att AFPP har stor kontroll över publiceringen i landet och kan när som helst neka utgivare licens till publicering.²³

²⁰ Ibid, s.7-8.

²¹ Ibid, s.8.

²² Ibid, s.9.

²³ Congressional Executive Commission on China, Virtual Academy, *Agencies responsible for censorship in China*, åtkomst 2009/12/3, <<http://www.cecc.gov/pages/virtualAcad/exp/expensors.php>>

Statliga Förvaltningen av Radio, Film och Television, SFRFT, kontrollerar alla nationella TV- och radiostationer i landet. SFRFT övervakar innehållet i radio- och TV- sändningar, gör årliga planer för antal, struktur och distribution av filmproduktion, hanterar avtal för import och export och utarbetar regler för licens inom radio, film och TV. SFRFT har omedelbar kontroll över landets tre nationella TV- och radiostationer: CCTV, Folkets Centrala Sändningsstation och Radio Kina. Dessutom har SFRFT kontroll över ca fyrtio filmstudios och företag. Tidigare övervakade SFRFT även satellit TV stationer, men denna uppgift togs över av Ministeriet för Informationsindustri, MII, 1988. SFRFT är under ledning av Statsrådet och Centralkommittén av Kommunistpartiet.²⁴

Övervakning av Internet i Kina är en mycket komplex historia. Sammanlagt beräknas det vara fjorton olika organ som övervakar Internetinnehållet i Kina. MII kontrollerar och övervakar tillgången till Internet och de som lägger ut information på webben. SFRFT kontrollerar sändningar över Internet. AFPP ser över och godkänner publicering på Internet. Statsrådets Informationsdepartement, SID, har planerings- och ledningsrätt över de hemsidor som ger ut information och propaganda. Vidare utför Ministeriet för Offentlig Säkerhet, MOS, enligt lagen om statshemligheter, egen övervakning och filtrering av innehållet på hemsidor och åtalar dem som publicerar information som går emot denna lag. Propaganda Departementet har även en egen avdelning som övervakar information publicerad på Internet. Förutom ovan nämnda organ som övervakar Internet finns det åtta andra statliga instanser som utför liknande övervakning.²⁵

Som en extra säkerhet och kontroll över media använder sig KKP av medlemmar i CPD, som jobbar både på central och på regional nivå för att utföra övervakning, s.k. *shenting* eller *shendu*.²⁶ Esarey menar att ”medlemmarna väljs ut till denna position p.g.a. sina konservativa politiska åsikter och sin pålitlighet”.²⁷ Dessa personer övervakar media på regionalnivå och skriver sedan rapporter varje månad som diskuterar vilka

²⁴ Scharping, s.9-10.

²⁵ Scharping, s. 10.

²⁶ Zhao, Yuezhi (1998), Media, Market and Democracy in China - Between the Party Line and the Bottom Line, University of Illinois Press, s. 21.

²⁷ Esarey, Ashley (2006), *Speak No Evil – Mass Media Control in Contemporary China*, Freedom House, åtkomst 2009/9/16, http://www.freedomhouse.org/uploads/special_report/33.pdf, s. 5.

program, ”farliga” trender, artiklar osv. som har tagit upp känsliga ämnen.²⁸

Zhao Yuezhi beskriver förvaltningen av media som följer, ”precis som de lokala nivåerna av media mer eller mindre är kopierade från den nationella strukturen av media, är även den administrativa strukturen efterbildad. Varje provins och kommun har sin egen sändningsbyrå, som styrs dubbelt av regeringen och partiet. Det är enbart AFPP som inte har byråer lägre än på provinsiell nivå”²⁹.

2.1.1. Utbildning av journalister

Deng Xiaoping, dåvarande de facto ledare av kommunistpartiet, införde i början på 80-talet ett akademiskt program för att utbilda professionella journalister. Västerländska lärare kom till Kina för att vara lärare åt de kinesiska eleverna och lärde dem hur man skrev nyhetsartiklar i utlandet. Detta var en del av Dengs plan att öppna upp Kina mot väst för att sätta fart på landets utveckling, det s.k. *gaige kaifang*, ’öppna dörr reformen’. Journalistprogrammet lades dock ned efter studentupproren i Beijing i under våren 1989. Efter demonstrationerna, följt av massakern på Himmelska Fridens torg i juni 1989 stramades kontrollen av media åt och journalister ombads åter igen att se sig själva som partiets språkrör.³⁰

Det finns i dagsläget många universitet som lär ut journalistik i Kina. Ett av dem är Qinghua universitet i Beijing, som är ett av få universitet som erbjuder engelskspråkig undervisning i journalistik, med elever både från Kina och från utlandet. Med internationella studenter blandade med kinesiska studenter hoppas den institutionsansvariga kunna uppnå att de kinesiska studenterna blir mer fritänkande. Skolledningen har dock ställts inför problem, då de utländska studenterna ofta kommer från länder med en helt annan syn på pressfrihet; av den anledningen har alla icke-kinesiska studenter fått en lista med ämnen de inte får diskutera i klassen. Med på denna lista finns bl.a. Falun Gong, Tibet och Taiwan.³¹

²⁸ Ibid.

²⁹ Zhao, s. 23.

³⁰ Asia Times Online, Sunny Lee, 2009/9/4, “China grooms new breed of journalists”, åtkomst 2009/12/3, <<http://www.atimes.com/atimes/China/KI04Ad01.html>>

³¹ Ibid.

CPD använder sig av ett registreringssystem för journalister och andra anställda inom media, vilket gör att partiet har en bra översikt av landets mediearbetare. Partiet har lagt upp ett träningsprogram för journalister; ett program som är obligatoriskt. Vad journalisterna lär sig under dessa träningstillfällen är bl.a. Marxistiskt tänkande, nationell säkerhetslag och etik inom journalistyrket. Enligt Esarey's rapport genomgår journalister ca 50 timmars träning och ovanpå det ska de gärna ses delta i extra träningsprogram där man lär sig politisk ideologi inom partiet. Om man dessutom är medlem i partiet har man större chans att få höga positioner inom media.³²

Zhao Yuezhi menar att som journalist utbildas man att följa den s.k. *partiprincipen*, som består av tre delar: ”att nyhetsmedia måste acceptera partiets vägledande ideologi som sin egen; att de måste sprida partiets program, politik och direktiv; och att de måste acceptera partiets ledarskap och hålla sig till partiets principer inom sitt yrke.”³³ Vad partiprincipen innebär i praktiken avläser jag som att man måste veta sin plats som journalist, dvs. att inte kritisera eller sätta sig emot partiet.

2.1.2. Propagandacirkulär

Om en händelse inrikes eller utrikes anses vara olämplig att rapportera om i kinesisk media, använder sig CPD av något som kallas Propagandacirkulär, PC, som författas av medlemmar i CPD. Medlemmar i CPD har innan distributionen av PC suttit i möte med de högsta ledarna inom KKP för att diskutera vad som är aktuellt att censurera. I dessa cirkulär ges instruktioner och krav på de nyheter som ämnas rapporteras i media. De kan även innehålla listor på specifika händelser, historiska som nutida, som inte får diskuteras i media. Dessa PC skickas sedan ut till de lokala instanserna av CPD, som i sin tur skickar dem vidare till övrig media inom regionen. Cirkulären kan bl.a. hänvisa media att använda sig av information utgiven av Xinhua, CCTV och Renmin Ribao (Folkets Dagblad)³⁴, vars innehåll främst är till för att framställa den allmänna ståndpunkten i media och visa stöd för partiets prioriteringar, snarare än att främja allmän debatt och ge

³² Esarey, s. 4.

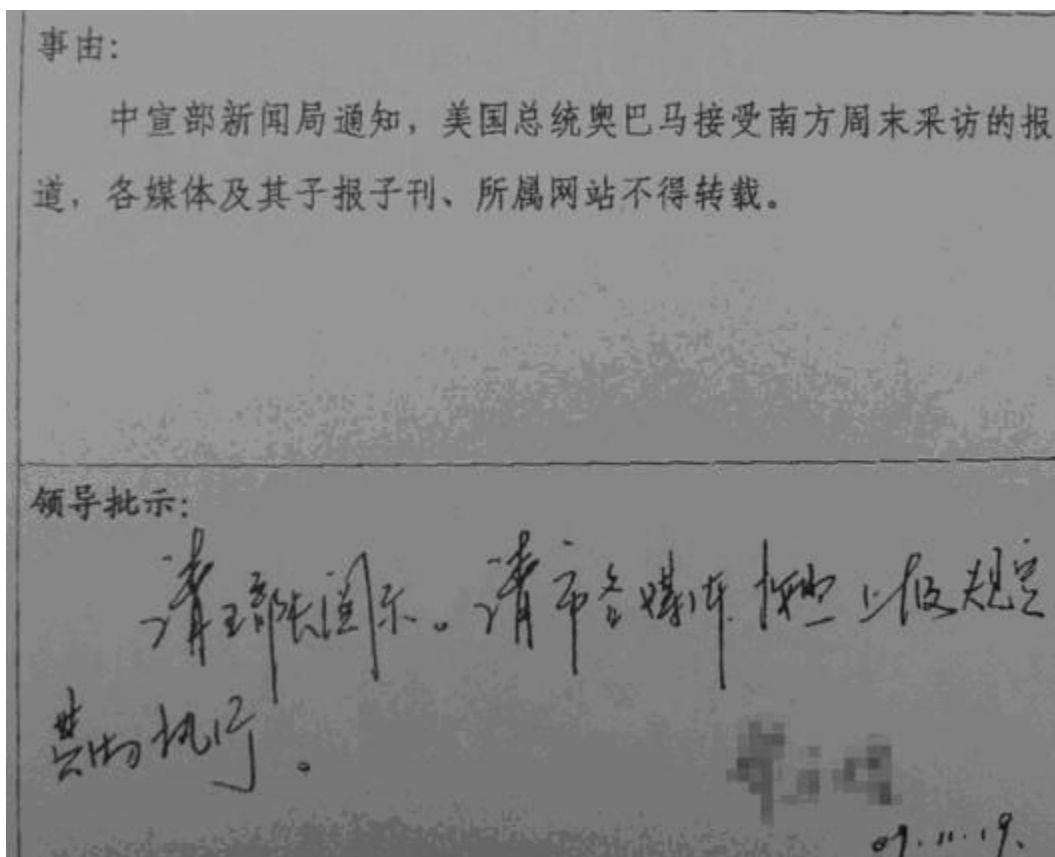
³³ Zhao, s. 19.

³⁴ Esarey, s. 4.

rum för offentliga frågor.³⁵

Ett exempel på hur ett sådant PC kan se ut fann jag på China Digital Times hemsida. Den amerikanska presidenten Obama besökte Kina i mitten av november i år, då deltog han även i en intervju gjord av tidningen 南方周末, *Southern Weekly*, baserad i Guangzhou, den 19 november 2009. Efter att intervjun publicerats i tidningen skickades PC ut till övrig media med följande

innehåll:

”Uppgifter om ett ärende: Kinas Propagandadepartementets nyhetsbyrå upplyser att all media, inkluderat tidningar, andra publikationer och hemsidor inte är tillåtna att reproducera *Southern Weekly*'s intervju med den amerikanske presidenten Obama”.³⁶

³⁵ Open Source Center, 2007, *PRC Media Guide*, åtkomst 2009/11/25, <<http://www.fas.org/irp/dni/osc/prc-media.pdf>>, s. 2.

³⁶ China Digital Times, 2009/11/20, “Propaganda Department bans online distribution of Obama interview”, åtkomst 2009/11/24, <<http://chinadigitaltimes.net/2009/11/propaganda-department-bans-obama-interview/>>

Southern Weekly var den enda tidning som hade en intervju med president Obama när han var på besök i Kina i november 2009.³⁷

2.1.3. Konstitutionen och medialagar

I Folkrepubliken Kinas konstitution, artikel 35, står det skrivet att ”medborgare av Folkrepubliken Kina innehar yttrande-, press-, församlings-, förenings-, processions- och demonstrationsfrihet, såväl som frihet att utföra vetenskaplig forskning, litterära och konstnärliga verk och frihet att utföra andra former av konstnärlig verksamhet”.³⁸ Under artikel 47 i konstitutionen står: ”Medborgare i Folkrepubliken Kina har frihet att utöva vetenskaplig forskning, skapa litterära och konstnärliga verk och utföra andra konstnärliga aktiviteter. Landet ger stöd åt och hjälper invånare som sysslar med utbildning, forskning, teknologi, litteratur, konst och annat kulturellt arbete som är till fördel för invånarnas kreativa arbete.”³⁹

Som journalist måste man rätta sig efter lagar som skyddar statshemligheter. Artikel 1 i lagen om statshemligheter lyder: ”Denna lag skapades för att skydda statshemligheter, bevara landets säkerhet och intressen, värna om utvecklingen som etablerats av institutionen för socialism och öppna dörr reformen.”⁴⁰ Vidare måste även lagen om publicering följas. Under artikel 1 i lagen om publicering står: ”Dessa regler är skapade i överrensstämmelse med konstitutionen för att stärka administrationen och utvecklingen av publicering som bygger på socialism med kinesiska karaktärsdrag, garantera befolkningens rätt till publiceringsfrihet enligt lagen och gynna utvecklingen av kultur med socialistisk anda och materiell kultur”.⁴¹

I lagen om publicering, artikel 3, skrivs: ”Publicering ska tjäna folket, följa socialismens

³⁷ se hela artikeln på kinesiska på <<http://www.infzm.com/content/20091118.shtml>>

³⁸ The Central People’s Government of the People’s Republic of China, *Konstitutionen* (《中华人民共和国宪法》), 2004, åtkomst 2009/11/30, <http://www.gov.cn/gongbao/content/2004/content_62714.htm>, §35.

³⁹ Ibid, §47.

⁴⁰ The Central People’s Government of the People’s Republic of China, *Lagen om statshemligheter* (《中华人民共和国保守国家秘密法》), åtkomst 2009/11/30, <http://www.gov.cn/banshi/2005-08/21/content_25096.htm>, §1 .

⁴¹ The Central People’s Government of the People’s Republic of China, *Lagen om publicering* (《出版管理条例》), åtkomst 2009/11/30, <http://www.gov.cn/zwgk/2005-06/20/content_7699.htm>, §1.

riktlinjer, ha marxism-leninism, Mao Zedong tänkande och Deng Xiaoping teori som vägledande ideologier,..., gynna internationellt kulturutbyte, samt berika och förbättra folkets kulturliv”.⁴²

I lagen om publicering, artikel 5, skrivs: ” Medborgare har enligt lag rätt till yttrandefrihet, detta ska vara en garanti för folk i alla delar av samhället”.⁴³

I lagen om publicering, artikel 24, skrivs: ” Medborgare har enligt följande regler rätt att i publikationer fritt uttrycka sina åsikter och önskemål gällande nationella angelägenheter, ekonomi, kultur och samhälle, att fritt uttrycka sig om sina åstadkommanden inom vetenskaplig forskning, litteratur- och konstverk, samt andra kulturella aktiviteter”.⁴⁴

I lagen om publicering, artikel 26, listas däremot tio punkter upp med innehåll som inte får publiceras:

- ”(1) innehåll som motsätter sig de grundläggande principerna i konstitutionen*
- (2) innehåll som kan skada landets sammanhållning, självständighet och territoriella integritet*
- (3) innehåll som avslöjar statshemligheter, riskerar landets säkerhet eller skadar nationens ära och intressen*
- (4) innehåll som ger uttryck för hets mot folkgrupp, etnisk diskriminering, stör den etniska sammanhållningen eller som skadar en folkgrupps traditioner och vanor*
- (5) innehåll som förespråkar sekter eller vidskepelse*
- (6) innehåll som stör samhällsordningen eller stabiliteten i samhället*
- (7) innehåll som förespråkar pornografi, hasardspel, våld, eller medverkar till brottslighet*
- (8) innehåll som förolämpar eller baktalar andra personer, eller som bryter mot andra personers legala rättigheter*
- (9) innehåll som kan skada samhällsmoralen eller skada en folkgrupps kulturella*

⁴² Ibid, § 3.

⁴³ Ibid, § 5.

⁴⁴ Ibid, §24.

traditioner

(10) annat innehåll som är förbjudet enligt landets lagar och förvaltningsregler⁴⁵

Om man ska följa reglerna som presenterats ovan kan man förstå att partiet och regeringen har stor makt att kontrollera vad som kan publiceras i media. Tittar man t.ex. på lagen om publicering, artikel 26, under den tionde punkten, kan man utläsa att partiet och regeringen vid behov kan sätta stopp för nyheter som de anser olämpliga att publiceras i media.

Om man analyserar vad som sägs i Kinas konstitution och jämför det med lagen om publicering, är dessa till synes tämligen motsägelsefulla. Jag anser att de friheter som utlovas i konstitutionen kontrolleras genom andra lagar och förordningar för publicering, och gör det därigenom svårt för kinesiska journalister att ha press- och yttrandefrihet. Som journalist i Sverige bör man rätta sig efter de spelregler fastställda 1974 av Pressens Samarbetsnämnd. Då det råder yttrande- och pressfrihet i Sverige är reglerna till större del av moralisk karaktär. Enligt reglerna för publicering som hittas på Journalistförbundets hemsida uppmanas man att som journalist i Sverige, förutom att rätta sig efter yrkesreglerna, bl.a. ge korrekta nyheter, vara generös med bemötanden, respektera den personliga integriteten, vara varsam med bilder, vara försiktig med namn m.m.⁴⁶

Jag anser att de regler som existerar inom ramen för journalistyrket i Sverige mer kan ses som en handledning för hur man bör ge en korrekt bild av en händelse eller situation i media och på så sätt vinna folkets förtroende. Vidare anser jag att de lagar som måste följas av journalister i Kina snarare redogör för vilket innehåll som inte är lämpligt att publicera. Journalister uppmanas att se sig själva som budbärare av information genom hänvisningar från partiet och förväntas därigenom skydda landets säkerhet, ära och intressen, snarare än att publicera korrekta nyheter i media.

⁴⁵ Ibid, §26.

⁴⁶ Journalist Förbundet, *Spelregler för press, radio och TV*, åtkomst 2009/12/15, <http://www.sjf.se/portal/page?_pageid=53,38437&_dad=portal&_schema=portal>

2.1.4. Censurens syfte och censurerat innehåll

Skillnaderna mellan vad som rapporteras i kinesiska och västerländska medier är många. Zhao menar bl.a. att artiklarna i kinesisk media ofta består av sammanfattningar av årliga rapporter för produktions- och partienheter, jämfört med västerländsk media som snarare rapporterar runt en händelse. ”Precis som en västerländsk journalist blir en hjälte om man rapporterar om en ond gärning, är den kinesiska journalist som porträtterar en förebild en hjälte”, menar Zhao.⁴⁷ Shirk menar att efter Tiananmen incidenten 1989 har ledare för partiet utvecklat en formel för att bevara politisk stabilitet bestående av följande tre punkter: förebygga storskalig social oro, undvika splittring av offentliga ledare och att behålla militären lojal gentemot KKP. I och med expansionen av Internet och kommersialiseringen av media har trycket på alla dessa punkter ökat, särskilt gällande social oro, menar Shirk.⁴⁸

He Qinglian har liknande idéer som Shirk och menar att censuren av media i Kina har två olika syften. Det första är att garantera att regeringen har ett fortsatt stabilt styre. Det andra syftet är dock att förbättra synen på Kina i resten av världen.⁴⁹ Med det andra syftet menar He Qinglian att regeringen använder media som ett verktyg för att styra omvärldens uppfattning och förståelse av Kina. Hur det verkliga Kina egentligen är, är något som kinesisk media aldrig haft i beaktning att rapportera om, menar He Qinglian.⁵⁰ Att det huvudsakliga syftet med mediecensuren i Kina är för att partiet ska behålla sin makt är i min åsikt en självklarhet. Jag håller även med He Qinglian att censurens syfte även innebär att kontrollera den bild av Kina som partiet och regeringen vill ge resten av världen. Jag tror även att de utrikesnyheter som publiceras i kinesisk media ibland kan vara ett medel för partiet och regeringen att visa de kinesiska medborgarna Kinas framgång, genom att publicera ”negativa” nyheter om bl.a. USA och andra stormakter.

Enligt Amnesty rapport om censur i Kina från februari 2008, beräknas det finnas minst

⁴⁷ Zhao, s. 27-28.

⁴⁸ Shirk, Susan L., Ed.(2010), *Introduction to Changing Media, Changing China*, åtkomst 2010/4/22, <http://api.ning.com/files/VWBXveaw2Vta0ATH7QnNkvvvWmvZuEYS9r1xJrowiKA_/ChangingMediaChangingChinaIntroduction.pdf> s.18-19.

⁴⁹ He, Qinglian (2004), *Zhongguo zhengfu ruhe kongzhi meiti; zhongguo renquan yanjiu baogao* (Media Control in China), Human Rights in China, åtkomst 2009/9/11, <http://ir2008.org/PDF/initiatives/Internet/Media-Control_Chinese.pdf>, s.7.

⁵⁰ Ibid, s. 7-8.

30000 personer anställda endast för att bevaka mejlkorrespondens och innehållet av hemsidor på Internet. Minst 50 journalister och 30 Internetanvändare sitter för nuvarande i fängelse p.g.a. att ha publicerat information eller åsikter som går emot kinesiska regler om censur. Känsliga teman är bland många: demokrati, Taiwans frihetsrörelse, Tibet, Tiananmen massakern, pornografi, kommunistpartiets inre funktioner, religionsfrihet och anarki.⁵¹

Som beskrevs tidigare i denna uppsats så är Internet den mest övervakade informationskällan i Kina. Detta är självklart eftersom Internet är ett snabbt växande medium som används av många för att uttrycka sina åsikter och sprida eller leta information. Enligt en lista publicerad 2004 av China Digital Times blir ett stort antal ord direkt censurerade när man använder sig av kinesiska chattprogram, som t.ex. QQ. Många av de censurerade orden är politiskt relaterade eller berör sex. På listan finns även namn på oliktankande, författare, konstnärer m.m.⁵² En annan artikel av The Epoch Times beskriver hur den kinesiska sökmotorn Baidu utför censur på sökord. Censurerade ord är bl.a. namnen på liberala tidningar, namn på politiker som hoppat av partiet, 4 juni, hjärntvätt, Falungong m.m.⁵³ Det finns självfallet olika metoder att undgå Internetcensuren i Kina, vilket används av miljontals kineser dagligen. En av metoderna är att använda sig av en proxy. Genom att använda sig av en proxy server kan man som privatperson anonymt komma åt censurerade hemsidor, då användarens IP-adress inte kan spåras.⁵⁴ Man kan även använda sig av asterisker eller andra tecken mellan sökorden för att undvika censuren. Detta kodsysteem har dock visat sig att inte vara helt vattentätt, då det ofta installeras filter på hemsidor som kan upptäcka även dessa koder.⁵⁵

När den amerikanska presidenten Obama höll tal för studenter i Shanghai den 16 november 2009 censurerades den delen av talet där presidenten diskuterade pressfrihet

⁵¹ Amnesty International, 2008/2, *Freedom from censorship – China's choice*, åtkomst 2009/9/2, <<http://www.amnesty.org/en/library/info/ASA17/032/2008/en>>, s.3.

⁵² China Digital Times, "The words you never see in Chinese cyberspace", åtkomst 2009/11/23, <<http://chinadigitaltimes.net/2004/08/the-words-you-never-see-in-chinese-cyberspace/>>

⁵³ The Epoch Times, "百度网络审查黑名单曝光" (Avslöjande av svartlista på censurerade ord på Baidu), åtkomst 2009/11/23, <<http://epochtimes.com/gb/9/5/5/n2516748.htm>>

⁵⁴ Wikipedia, *Proxy server*, åtkomst 2010/8/31, <http://en.wikipedia.org/wiki/Proxy_server>

⁵⁵ Reporters Without Borders, 2009/03/12, *Internet enemies – countries under surveillance*, åtkomst 2009/11/23, <www.rsf.org/IMG/pdf/Internet_enemies.pdf>

och demokrati. Istället för att visa resten av talet kopplades med ens studion in och programledarna diskuterar istället vad Obama hade sagt tidigare i talet.⁵⁶

He Qinglian, som själv arbetat som journalist i Kina hävdar att följande vägledande riktlinjer för censur från slutet av 90-talet följs av kinesiska medier: 1) journalister är förbjudna att skriva artiklar för utländska medier och/eller media i Hong Kong, Taiwan och Macao. 2) För att undvika att ”borgerliga liberala element” (dvs. den kinesiska termen för fritänkande personer) ska få utrymme i media får deras åsikter bara publiceras i medier i deras provins. 3) Tidningar ska publicera färre artiklar om korruption inom partiet. 4) Artiklar om hur polisen häktar brottslingar ska prioriteras framför artiklar om mord. 5) Journalister ska undvika att skriva om massincidenter och naturkatastrofer. Om incidenten redan har uppmärksammats av allmänheten måste alla medier använda samma propagandacirkulär som källa och fokusera på positiv rapportering om t.ex. regeringens räddningsarbete i området. 6) Under känsliga perioder, som t.ex. 4 juni, får tidningar inte publicera några negativa nyheter om landets sociala problem, politik eller ekonomi. 7) Tidningar bör undvika att publicera artiklar om lotterivinster eller extrem spendering av pengar, såväl som politikers löneförhöjningar. 8) Bokförlag får inte publicera historielitteratur som använder tidigare historia för att kritisera nutida händelser. 9) Memoarer och biografier om politiska ledare måste innan publicering granskas och godkännas av historiedepartementet. 10) Publicering av böcker om minoritetsbefolkningar ska göras med varsamhet. 11) Negativ publicering av partiets politik och andra socioekonomiska förhållanden ska undvikas, om inte godkännande från relevant departement fås.⁵⁷

Då He Qinglian arbetade som journalist i Kina under 1990-talet, måste man sannolikt studera dessa riktlinjer med ett kritiskt öga, då det snart är tjugo år sedan dessa riktlinjer skrevs. Jag tror däremot att en del av dessa riktlinjer, bl.a. den andra punkten på listan, om s.k. ”borgerliga liberala element” och den fjärde punkten om att prioritera artiklar om fängslandet av brottslingar framför artiklar om mord, kanske inte är lika aktuella i

⁵⁶ Youtube: “Obama’s speech @CCTV”, åtkomst 2009/11/21, <<http://www.youtube.com/watch?v=yxBVmkP04Ag>>

⁵⁷ He, 2004, s.19.

dagsläget.

2.1.5. Vilka straff kan man få om man publicerar information som räknas som känslig?

Enligt Council of Foreign Relations rapport finns det fem olika sätt som kommunistpartiet använder sig av för att kontrollera eller straffa journalister eller Internetanvändare.

Det första straffet är att *avskeda eller ge personen i fråga en lägre befattning*. Detta anses vara det vanligaste straffet för journalister som publicerar information som inte är tillåten. Partiet kan säga upp direktören för en tidning med direkt verkan och sedan själva välja ut en ersättare. När detta inträffat har det i många fall lett till stor uppståndelse på aktuell tidning eller nyhetsstation. Det kan ses som skrämseleknik för att få andra journalister att inse att ens arbete inte är säkrat och att man måste kontrollera innehållet i en artikel ordentligt innan man publicerar den.⁵⁸

Värt att nämna är att en professor i journalistik vid Beijing Universitet blev av med sitt jobb på skolan då han 2004 uttalade sig om hur han ansåg att regeringen hanterade media frågan i Kina och jämförde dem med nazi Tyskland.⁵⁹

Den andra åtgärden som används är att journalisten ifråga *anklagas för ärekränkning*. CPD kan i vissa fall anklaga journalister eller direktörer för tidningar för kränkning av privatpersoner. Enligt en rapport från CFR kan författare som skriver om ämnen som kritiserar regeringen eller diskuterar känsliga ämnen också bli anklagade för ärekränkning. Böckerna eller artiklarna ifråga blir då förbjudna och finns inte tillgängliga på fastlandet.

60

Ett annat vanligt straff är *böter*. Detta har bland annat använts som straff när det handlar

⁵⁸ Council on Foreign Relations, *Media Censorship in China*, 2008/3/18, åtkomst 2009/9/2, <www.cfr.org/publication/11515/#p2>

⁵⁹ BBC News, 2006/2/23, "China's censored media answers back", åtkomst 2009/9/2, <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4743274.stm>>

⁶⁰ Council on Foreign Relations, *Media Censorship in China*, 2008/3/18, åtkomst 2009/9/2, <www.cfr.org/publication/11515/#p2>

om att ha gett ut information angående naturkatastrofer eller folkuppror inom landet.

I vissa fall används *nedläggning* av TV- och radiostationer samt tidningar. CPD kan även neka publicering av artiklar. Enligt en årsrapport från People's Daily från 2005 var detta fallet för 338 publikationer inom landets media.⁶¹

I januari 2006 lades China Youth Daily's helgupplaga av tidskriften Bing Dian (冰点) ned efter att ha publicerat en artikel om medicensurens historia i Kina. Magasinet var känt för att diskutera mer radikala ämnen. CPD bestämde att de två direktörerna för magasinet skulle bli avskedade och att magasinet sedan öppnas igen två månader senare, utan dem som direktörer. De båda direktörerna protesterade öppet och den taiwanesiska författarinnan Long Yingtai skrev ett personligt brev till presidenten Hu Jintao, då hon var övertygad om att det var på hans initiativ som cheferna på tidningen hade avskedats för att skrämja övriga journalister och för att låta dem veta vad som kan hända om man publicerar nyheter som inte godkänns av CPD.⁶² Bing Dian hade i maj 2005 publicerat en av Long Yingtais artiklar om Guomindang.⁶³

Det allvarligaste straffet som kan ges är *fängelse*. Hur många journalister som för nuvarande sitter fängslade i Kina är det ingen som vet riktigt säkert. Siffrorna skiljer sig mycket beroende på vart man letar, men enligt Reporters Without Borders sitter ca 32 kinesiska journalister och 64 Internet dissidenter i fängelse.⁶⁴

2.2. Jämförelse av kinesisk media i ett tidsperspektiv

För att kunna urskilja om det har skett någon förändring av censur i kinesisk media ämnar jag göra en jämförelse av kinesisk media med tjugo års mellanrum. Den första perioden jag ämnar diskutera är åren runt 1989 och vad som var det typiska synsättet på media sett från både partiet och journalisters synvinkel.

⁶¹ Ibid.

⁶² BBC News, 2006/2/23, "China's censored media answers back", åtkomst 2009/9/2, <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4743274.stm>>

⁶³ Scharping, s. 16.

⁶⁴ The National Post, 2008/5/13, "Quake rattles open China's censorship regime", åtkomst 2009/10/13, <<http://www.nationalpost.com/story.html?id=517806>>

Den andra perioden jag kommer att presentera är åren runt 2008, samma år som Beijing höll i de olympiska spelen, och hur synsättet på censur och media är i dag.

2.2.1. Kinesisk media runt 1989

Det kanske mest omtalade exemplet av censur i nationell kinesisk media är massakern på Himmelska Fridens torg den 4 och 5 juni 1989. Studentdemonstrationerna startade efter dödsfallet av politikern Hu Yaobang (湖耀邦) i april 1989. Hu Yaobang var generalsekreterare för KKP under åren 1980-1987.⁶⁵ Han var som politiker bland annat känd för att kämpa för yttrande- och pressfrihet i Kina.⁶⁶ Andra politiker som öppet visade stöd för demonstrationerna blev satta i husarrest. Zhao Ziyang(赵紫阳), som hade ersatt Hu Yaobang som generalsekreterare, satt i husarrest från dagarna efter att han höll sitt berömda tal till studenterna på torget, till den dagen han dog 2005, 85 år gammal.⁶⁷ När Zhao Ziyang dog under 2005 blev hans dödsfall en diskussion för partiet, då de först inte ville rapportera om det i media⁶⁸, men till sist tillät partiet Xinhua att publicera en kort artikel om Zhaos dödsfall, men utan att nämna några associationer till vad som hände på Himmelska Fridens torg eller att Zhao hade suttit i husarrest.⁶⁹

Hur förändrades kontrollen över media efter demonstrationerna på Himmelska Fridens torg 1989? För att ge läsaren en klarare bild vill jag nedan presentera förändringarna i kinesisk media före och efter våren 1989. Enligt He Qinglians rapport om kinesisk mediecensur skedde det stora politiska förändringar i Kina efter det att Deng Xiaoping införde nya lagar i och med *gaige kaifang*, som betecknar de reformer inom bl.a. ekonomi och jordbruk, som Deng Xiaoping introducerade under slutet av 70-talet.⁷⁰

⁶⁵Encyclopædia Britannica Online (2009), *Hu Yaobang*, åtkomst 2009/11/22, <<http://search.eb.com.ludwig.lub.lu.se/eb/article-9041326>>

⁶⁶ He, 2008, s.11.

⁶⁷ Encyclopædia Britannica Online (2009), *Zhao Ziyang*, åtkomst 2009/11/22, <<http://search.eb.com.ludwig.lub.lu.se/eb/article-9078351>>

⁶⁸International Freedom of Expression Exchange (2005), *Media barred from covering death of former communist leader*, åtkomst 2009/10/24, <http://www.ifex.org/china/2005/01/19/media_barred_from_covering_death/>

⁶⁹ Xinhua News, 2005/1/17, “*赵紫阳同志逝世*” (*kamrat Hu Yabang har gått bort*), åtkomst 2009/10/24, <http://news.xinhuanet.com/newscenter/2005-01/17/content_2469579.htm>

⁷⁰ Nationalencyklopedin, *Kina under Deng Xiaoping*, åtkomst 2010/4/28, <<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/kina/historia/kina-under-deng-xiaoping>>

Reformerna fokuserade först och främst på att öppna upp Kina mot väst, men följdes även av andra förändringar. Kina tvingades t.ex. att se över sin globala image, med press från bl.a. europeiska länder och USA, som kritiserade Kinas syn på mänskliga rättigheter.⁷¹ He Qinglian menar att fria politiska vindar började blåsa in över Kina i och med Deng Xiaopings krav på demokrati inom och utanför partiet. Deng Xiaoping ville kämpa för folket och dess rättigheter och avskaffade därigenom straff för s.k. ”kontrarevolutionära brott”, som infördes av Mao under kulturrevolutionen.⁷² Zhao Yuezhi menar även att politisk reform, och då även pressreform, sattes på agendan under den trettonde nationella partikongressen 1987. Detta innebar att man inte längre talade om media som ett språkrör för partiet, utan istället använde sig av uttrycket ”politiskt transparens”, som användes för att förespråka större öppenhet inom regering och rapporteringen om politisk utveckling.⁷³

Under våren 1989 misslyckades partiidealister att skapa förbund med de demokratiska krafterna, vilket bland annat ledde till att även demokratikämpar inom partiet (t.ex. Zhao Ziyang) fick ge vika för de konservativa krafterna. På det sättet var de tidigare demokratiska krafterna nu besegrade av partiet.⁷⁴ Debatten som hade förts under 80-talet om ökad pressfrihet tystades ner och partiet skärpte kontrollen över massmedia.⁷⁵ Istället fokuserade regeringen på att kommersialisera media. Tidningar och tidskrifter var t.ex. fr.o.m. 1983 tillåtna att behålla vinsten från reklaminslagen i upplagorna.⁷⁶ Korruption inom media blev även vanligare efter 1989, enligt Zhao Yuezhi ibland också en självklarhet, då företag betalade journalister för att publicera en positiv artikel om dem.⁷⁷ Ett försök från partiets sida att sätta stopp för detta fenomen gjordes 1993, när CPD skickade ut ett cirkulär till all nationell media som förbjöd journalister att ta emot mutor. Hur effektivt förbudet fungerade är tveksamt.⁷⁸ Zhao Yuezhi menar även att journalisters kreativitet och initiativ för att göra grävande journalistik kvävdes i och med fenomenet av

⁷¹ He, Qinglian, 2004, s.5.

⁷² Ibid.

⁷³ Zhao, s. 35.

⁷⁴ Zhao, s. 43-44.

⁷⁵ Nationalencyklopedin (2010), *Kina – Massmedier*, åtkomst 2010/4/26, <<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/kina/224961>>

⁷⁶ Shirk, Susan L., 2010, s. 9.

⁷⁷ Zhao, s. 73.

⁷⁸ Zhao, s. 82-83.

mutor inom journalistikyrket. Journalister undvek även att skriva om känsliga ämnen för att slippa straff och istället skrev de artiklar enligt partiets ”positiva nyhets” policy.⁷⁹ He Qinglian menar också att journalister vände sig vid att skriva enligt partiprincipen och att de därigenom utförde självcensur när det gällde innehållet i artiklar.⁸⁰

Efter 1989 har dock viss kontroll över media långsamt lättat. Artiklar om sex, uteliv, kändisar och andra sociala aktiviteter är ibland mer explicita än i västerländska medier, medan censuren av artiklar som uttrycker politiska åsikter har stramats åt.⁸¹

2.2.2. Kinesisk media runt 2008

Den 12 maj 2008 skakades stora delen av landet av en jordbävning som nådde nivå åtta på Richterskalan, med epicentrum i Beichuan i Sichuan provinsen i sydvästra Kina.⁸² Jag anser att regeringen tog situationen till sin fördel genom att skicka ner premiärminister Wen Jiabao (温家宝) till Sichuan för att visa regeringens stöd för folket.

Nationalistandan växte sig stor. Först gick CPD ut med ett cirkulär som vädjade all media att enbart använda sig av Xinhua som källa, men när invånare redan hade börjat rapportera om egna upplevelser via Internet och mobiltelefoner insåg CPD att de inte längre hade kontroll över situationen. Journalister blev istället tillsagda att ”tillämpa den centrala regeringens anda och använda sig av en ton som framhåller enighet, stabilitet och positiv publicitet i sina reportage”.⁸³ Till skillnad från hur regeringen hade behandlat utländska journalister som ville rapportera från Tibet några månader tidigare, var deras nya förhållningssätt gentemot omvärldens medierapportering en revolution. Plötsligt ville regeringen ta emot ekonomisk hjälp från utlandet och lät journalister komma in i katastrofområdet och rapportera om händelsen internationellt.⁸⁴

⁷⁹ Ibid, s. 88.

⁸⁰ He, 2004, s. 24.

⁸¹ Ibid, s. 7.

⁸² Sina, 四川汶川强烈地震 - Officiella hemsidan för jordbävningen i Sichuan 2008, åtkomst 2009/10/13, <<http://news.sina.com.cn/z/08earthquake/index.shtml>>

⁸³ The National Post, 2008/5/13, “*Quake rattles open China’s censorship regime*”, åtkomst 2009/10/13, <<http://www.nationalpost.com/story.html?id=517806>>

⁸⁴ Ibid.

I och med det öppnare klimatet som regeringen visat under jordbävningen hade internationell media stora förväntningar på den pressfrihet som regeringen utlovade att journalister skulle få under OS. He Qinglian menar dock att ingen media, varken nationell eller internationell, kunde intervjuas och rapportera som de hade utlovats.⁸⁵ Ungefär ett år efter OS skedde ett våldsamt folkuppror i den nordvästra provinsen Xinjiang, som har bedömts vara det blodigaste upproret i Kina sedan 1989. Internationell media hade stor tillgång till området i jämförelse med hur regeringen hade hanterat media under kravallerna i Tibet månaderna innan OS. Det spekulerades om att regeringens beslut att tillåta utländsk media i upprorsområdet i Xinjiang togs med tanke på den negativa medierapportering som gjordes av utländsk media under den oroliga perioden i Tibet. En talesman från CPD hävdade däremot att ”öppenheten hade sitt ursprung i självförtroende, rykten stoppades av sanningen, genom den snabba och vida spridningen av sanningen”.⁸⁶

Ola Wong, som är en svensk utrikeskorrespondent för Svenska Dagbladet i Kina, menar att journalisterna som deltog i presskonferensen för Folkkongressen 2010 hade en ny oväntad attityd. En journalist ställde frågor till Hubei provinsens guvernör gällande maktmissbruk i provinsen, vilket ledde till ett raseriutbrott från guvernörens sida, som i sin tur menade att journalisten i fråga inte höll sig till reglerna om att vara ett språkrör för partiet och tog därefter journalistens inspelningsapparat. Denna reaktion väckte ilska hos presskåren som sedan skrev ett klagobrev som var underskrivet av hundratals journalister, i vilket de krävde en ursäkt för guvernörens beteende.⁸⁷

Ett annat uttalande från vice chefsredaktör för SFRFT, Yong Huang, under maj 2007 visar på nya tendenser i kinesisk syn på media. Yong menade att Kinas portar mot omvärldens media öppnas långsamt och att de så småningom kommer att öppnas helt, det enda som krävs är tålamod.⁸⁸

⁸⁵ He, 2008, s.22.

⁸⁶ Reuters, 2009/7/31, "*China says Xinjiang riot open media openness a success*", åtkomst 2009/8/3, <<http://www.reuters.com/article/idUSTRE56U3JD20090731>>

⁸⁷ Svenska Dagbladet, 2010/3/15, Ola Wong, "*Kinesisk press historiskt kaxig*", åtkomst 2010/3/16, <http://www.svd.se/nyheter/utrikes/kinesisk-press-historiskt-kaxig_4428017.svd>

⁸⁸ Asia Media, 2007/5/23, "*Officials says China is opening slowly to foreign media*", åtkomst 2009/11/30, <<http://www.asiamedia.ucla.edu/article.asp?parentid=70478>>

2.3. Frågan om pressfrihet i Kina

Frågan om kinesisk media är på väg mot ett öppnare klimat besvaras olika beroende på vilken källa man vänder sig till. He Qinglian håller fast vid en teori där hon jämför KKP med ”Big Brother” i George Orwells roman *1984*, där folkets tankar och handlingar styrs av kontroll från övre makter.⁸⁹ He Qinglian fokuserar på diskussionen om Kinas väg till demokrati och hur detta endast är möjligt genom utvecklingen av kommunikationstekniker och globalisering. He Qinglian menar att demokrati inte är möjligt i ett land där pressfrihet inte existerar och att Kinas media därigenom först måste upprätta ett mediasystem utan censur.⁹⁰ Zhao Yuezhi menar att vägen till demokrati i Kina måste ske på flera nivåer, både ekonomiskt, politiskt, kulturellt och socialt. Först då kan man uppnå demokrati, då de går hand i hand.⁹¹

Jag menar att det är viktigt att som västerlänning använda sig av ett kritiskt öga när man resonerar runt frågan om demokrati i Kina, då västerländsk media gärna ger en negativ bild av Kinas utveckling, med tanke på diskussioner om klimat, mänskliga rättigheter, censur med mera. Det är lätt att som västerlänning göra jämförelser med sitt eget hemland, där vi har haft pressfrihet i över tvåhundra år och inte se Kina som ett särfall med tanke på historia och politisk kontroll. Att ändra ett kommunistiskt lands politik, samhälle och lagar, särskilt i ett land med flest invånare i världen är ingen lätt uppgift. Jag menar även att studier av den kinesiska regeringens hantering av media under de senaste åren tyder på en långsam utveckling mot en öppnare syn på media i Kina. Denna företeelse kan förhoppningsvis stadigt utvecklas till en större grad av pressfrihet, som i sin tur är en del av utvecklingen mot ett demokratiskt samhälle. Detta är självklart ingen snabb process, utan precis som vice chefsredaktören för SFRFT menar, så måste man ha tålamod.

⁸⁹ He, 2004, s. 79.

⁹⁰ Ibid, s. 91.

⁹¹ Zhao, s.190.

3. Slutsats

I denna uppsats hade jag i första hand för avsikt att ge läsaren en grundläggande bild över Kinas system för mediezensur, genom en introduktion av uppbyggnaden av nyhetscensuren, media lagar, censurerade ämnen och en historisk jämförelse av media. Genom att informera läsaren om Kinas propaganda system, media lagar m.m. vill jag ge läsaren en idé om hur det är att arbeta som journalist i Kina. Svaret på den första frågan i min frågeställning (hur censur av massmedia fungerar i Kina) har klarlagts i de första avsnitten av uppsatsen och därigenom har den första frågan förhoppningsvis besvarats tidigare i uppsatsen. Den andra frågan jag ämnade besvara var om Kina är på väg emot ett öppnare klimat i media, dvs. pressfrihet. En jämförelse mellan situationen i media efter 1989 och nutidens censur av nationell nyhetsrapportering i kinesisk media visar en klart positiv förändring, med en riktning mot ett öppnare klimat. Självklart kommer vissa händelser, nationella som internationella, ännu inte rapporteras likadant som i västerländska medier, men med tanke på hur regeringen visat en öppnare syn på t.ex. rapportering av naturkatastrofer och folkuppror i landet, samt journalisters reaktion efter Folkkongressens presskonferens tidigare i år, tyder mycket på att öppnare vindar är på väg att blåsa in över Kinas media.

Jag håller med He Qinglian om att det krävs utveckling av kommunikationstekniker för att komma närmare ett mer öppet kinesiskt samhälle. Ju mer utbildad befolkningen är desto svårare kommer det vara för regeringen att censurera information. I och med Kinas snabbt växande ekonomi har fler kineser möjlighet att komma i kontakt med omvärlden genom t.ex. resor och utlandsstudier. Genom att lära sig andra språk kan medborgarna även kommunicera med västerlänningar inom och utanför landet och därigenom få information om vad som händer i andra delar av världen, såväl som i Kina. Det är något som regeringen inte kan stoppa eller censurera. Jag menar att i takt med en utbildad befolkning, globalisering och teknisk utveckling kommer Kina sakta men säkert arbeta sig framåt till ett öppnare samhälle och därmed även pressfrihet.

4. Källförteckning

Huvudkällor

He, Qinglian (2004), *Zhongguo zhengfu ruhe kongzhi meiti; zhongguo renquan yanjiu baogao* (Media Control in China), Human Rights in China, åtkomst 2009/9/11, <http://ir2008.org/PDF/initiatives/Internet/Media-Control_Chinese.pdf>

He, Qinglian (2008), *The Fog of Censorship; Media Control in China*, Human Rights in China, åtkomst 2009/9/11, <<http://hrichina.org/public/PDFs/Reports/HRIC-Fog-of-Censorship.pdf>>

Scharping, Thomas (2007), *Administration, Control and Censorship in the Chinese Media*, Institute for Broadcasting Economics University of Cologne, åtkomst 2009/9/16, <<http://www.rundfunk-institut.uni-koeln.de/institut/publikationen/arbeitspapiere/ap233.php>>

Zhao, Yuezhi (1998), *Media, Market and Democracy in China - Between the Party Line and the Bottom Line*, University of Illinois Press.

Internetkällor

Amnesty International, 2008/2, *Freedom from censorship – China’s choice*, åtkomst 2009/9/2, <<http://www.amnesty.org/en/library/info/ASA17/032/2008/en>>

Asia Media, 2007/5/23, “*Officials says China is opening slowly to foreign media*”, åtkomst 2009/11/30, <<http://www.asiamedia.ucla.edu/article.asp?parentid=70478>>

Asia Times Online, Sunny Lee, 2009/9/4, “*China grooms new breed of journalists*”, åtkomst 2009/12/3, <<http://www.atimes.com/atimes/China/KI04Ad01.html>>

BBC News, 2006/2/23, “*China’s censored media answers back*”, åtkomst 2009/9/2, <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4743274.stm>>

The CCCP Guangdong Province website, åtkomst 2009/12/16, <<http://www.gddx.gov.cn/bxwz/rsc/wxzl/gyddxw.html>>

The Central People’s Government of the People’s Republic of China, *Konsitutionen (中华人民共和国宪法)*, 2004, åtkomst 2009/11/30,

<http://www.gov.cn/gongbao/content/2004/content_62714.htm>

The Central People's Government of the People's Republic of China, *Lagen om statshemligheter (中华人民共和国保守国家秘密法)*, åtkomst 2009/11/30, <http://www.gov.cn/banshi/2005-08/21/content_25096.htm>

The Central People's Government of the People's Republic of China, *Lagen om publicering (出版管理条例)*, åtkomst 2009/11/30, <http://www.gov.cn/zwgk/2005-06/20/content_7699.htm>

China Digital Times, 2009/11/20, "*Propaganda Department bans online distribution of Obama interview*", åtkomst 2009/11/24, <<http://chinadigitaltimes.net/2009/11/propaganda-department-bans-obama-interview/>>

China Digital Times, "*The words you never see in Chinese cyberspace*", åtkomst 2009/11/23, <<http://chinadigitaltimes.net/2004/08/the-words-you-never-see-in-chinese-cyberspace/>>

China Media Project, 2007, åtkomst 2009/11/25, <<http://cmp.hku.hk/2007/07/05/426/>>

China Today, *China Media and Publication*, åtkomst 2009/11/30, <<http://www.chinatoday.com/med/a.htm>>

Congressional Executive Commission on China, Virtual Academy, *Agencies responsible for censorship in China*, åtkomst 2009/12/3, <<http://www.cecc.gov/pages/virtualAcad/exp/expcensors.php>>

Council on Foreign Relations, *Media Censorship in China*, 2008/3/18, åtkomst 2009/9/2, <www.cfr.org/publication/11515/#p2>

Encyclopædia Britannica Online (2009), *Hu Yaobang*, åtkomst 2009/11/22, <<http://search.eb.com.ludwig.lub.lu.se/eb/article-9041326>>

Encyclopædia Britannica Online (2009), *Zhao Ziyang*, åtkomst 2009/11/22, <<http://search.eb.com.ludwig.lub.lu.se/eb/article-9078351>>

The Epoch Times, "百度网络审查黑名单曝光" (Avslöjande av svartlista på censurerade ord på Baidu), åtkomst 2009/11/23, <<http://epochtimes.com/gb/9/5/5/n2516748.htm>>

Esarey, Ashley (2006), *Speak No Evil – Mass Media Control in Contemporary China*, Freedom House, åtkomst 2009/9/16, <http://www.freedomhouse.org/uploads/special_report/33.pdf>

International Freedom of Expression Exchange (2005), *Media barred from covering*

- death of former communist leader*, åtkomst 2009/10/24,
<http://www.ifex.org/china/2005/01/19/media_barred_from_covering_death/>
- Journalist Förbundet, *Spelregler för press, radio och TV*, åtkomst 2009/12/15,
<http://www.sjf.se/portal/page?_pageid=53,38437&_dad=portal&_schema=portal>
- Nationalencyklopedin, *Censur*, åtkomst 2009/12/14,
<<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/censur/142567>>
- Nationalencyklopedin (2010), *Kina – Massmedier*, åtkomst 2010/4/26,
<<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/kina/224961>>
- Nationalencyklopedin, *Kina under Deng Xiaoping*, åtkomst 2010/4/28,
<<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/kina/historia/kina-under-deng-xiaoping>>
- Nationalencyklopedin, *Propaganda*, åtkomst 2010/4/28,
<<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/propaganda>>
- Nation Master, *Chinese Media Statistics*, åtkomst 2010/4/7,
<<http://www.nationmaster.com/red/country/ch-china/med-media&all=1>>
- The National Post, 2008/5/13, “*Quake rattles open China’s censorship regime*”, åtkomst 2009/10/13, <<http://www.nationalpost.com/story.html?id=517806>>
- News of the Communist Party of China, “*胡锦涛同志关于新闻、宣传工作的论述和新闻思维*”, 2006/7/27, åtkomst 2009/11/24,
<<http://cpc.people.com.cn/GB/67481/78096/78101/5372325.html>>
- Newth, Mette (2001), *The Long History of Censorship*, Beacon for Freedom of Expression, åtkomst 2009/11/24,
<http://www.beaconforfreedom.org/about_project/history.html>
- Open Source Center, 2007, *PRC Media Guide*, åtkomst 2009/11/25,
<<http://www.fas.org/irp/dni/osc/prc-media.pdf>>
- Pan, Zhongdan, Chan, Joseph Man, 2003-5-27, *Assessing Media Exemplars and Shifting Journalistic Paradigms: A Survey Study of China’s Journalists*, Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, Marriott Hotel, San Diego, CA Online, åtkomst 2009/11/26,
<http://www.allacademic.com/meta/p112198_index.html>
- Reporters Without Borders, 2009/03/12, *Internet enemies – countries under surveillance*, åtkomst 2009/11/23, <www.rsf.org/IMG/pdf/Internet_enemies.pdf>
- Reporters Without Borders, *World Press Freedom Index 2009*, åtkomst 2009/11/24,

<<http://www.rsf.org/en-classement1003-2009.html>>

Reuters, 2009/7/31, "China says Xinjiang riot open media openness a success", åtkomst 2009/8/3, <<http://www.reuters.com/article/idUSTRE56U3JD20090731>>

Sina, 四川汶川强烈地震 - Officiella hemsidan för jordbävningen i Sichuan 2008, åtkomst 2009/10/13, <<http://news.sina.com.cn/z/08earthquake/index.shtml>>

Shambaugh, David, *China's Propaganda System: Institutions, Processes and Efficacy*, The China Journal, No 57, Januari 2007, åtkomst 2009/10/13, <<http://web.rollins.edu/~tlairson/china/chipropaganda.pdf>>

Shirk, Susan L., Ed.(2010), *Introduction to Changing Media, Changing China*, åtkomst 2010/4/22, <http://api.ning.com/files/VWBXveaw2Vta0ATH7QnNkvvnWmvZuEYS9r1xJrowiKA_/ChangingMediaChangingChinaIntroduction.pdf>

Svenska Dagbladet, 2010/3/15, Ola Wong, "Kinesisk press historiskt kaxig", åtkomst 2010/3/16, <http://www.svd.se/nyheter/utrikes/kinesisk-press-historiskt-kaxig_4428017.svd>

Wikipedia, *Censur*, åtkomst 2009/12/15, <<http://sv.wikipedia.org/wiki/Censur>>

Wikipedia, *Censorship in the People's Republic of China*, åtkomst 2010/08/17, <http://en.wikipedia.org/wiki/Censorship_in_the_People%27s_Republic_of_China>

Wikipedia, *Proxy server*, åtkomst 2010/8/31, <http://en.wikipedia.org/wiki/Proxy_server>

Wikipedia, *Statens Biografbyrå*, åtkomst 2009/12/15, <<http://sv.wikipedia.org/wiki/Biografbyrån>>

Xinhua News, 2005/1/17, "赵紫阳同志逝世" (*kamrat Hu Yabang har gått bort*), åtkomst 2009/10/24, <http://news.xinhuanet.com/newscenter/2005-01/17/content_2469579.htm>

Videokällor:

Youtube: "Obama's speech @CCTV", åtkomst 2009/11/21, <<http://www.youtube.com/watch?v=yxBVmkP04Ag>>